

INHOUD

LISSABON ONTDEKKEN 6

Welkom in Lissabon	8	Reisroutes in Lissabon	20
De parels van Lissabon	10	Veelzijdig Lissabon	26
Zicht op Lissabon	14	Jaaroverzicht van Lissabon	50
De wijken van Lissabon	16	Een korte geschiedenis	52

LISSABON BELEVEN 56

Alfama	58	Belém	112
Baixa en Avenida	76	Buiten het centrum	130
Bairro Alto en Estrela	92	De kust van Lissabon	148

WEGWIJS 172

Voor vertrek	174	Register	182
Lissabon onderweg	176	Nuttige uitdrukkingen	189
Praktische informatie	180	Dankbetuiging	191

DE PARELS VAN LISSABON

Een fraaie ligging, pittoreske steegjes en straten om in rond te dwalen, vriendelijke bewoners, goed eten, sfeervolle oude bouwkunst, en dat alles ook nog in een betaalbare hoofdstad... Wat wilt u nog meer?

1 ALFAMA

Er is geen betere manier om Lissabon te leren kennen dan door zijn oudste wijk te dwalen (blz. 58); trek een middag uit voor de kronkelsteegjes, de steile klinkerstraten en verborgen pleintjes van Alfama.

3 CASTELO DE SÃO JORGE

Zet koers naar dit uitgestrekte fort op een heuveltop (blz. 62) voor toffe panorama's vanaf de muren en een camera obscura. In de tuin scharrelen luidruchtige bewoners: trotse pauwen!

DAGTOCHTJE NAAR ZEE 2

Op zo'n 15 km van de stad liggen prima stranden, bijvoorbeeld ten zuiden van de Taag, met kilometers aan zand om langs te zwemmen, surfen of te lunchen met verse vis.

MOSTEIRO DOS JERÓNIMOS 4
U kunt rustig een paar uur uittrekken om dit grote hiëronymietenklooster te bewonderen (blz. 116), een gedetailleerd en uitbundig voorbeeld van bouwkunst in 16de-eeuwse manuelstijl.

DE PANORAMA'S 5

De heuvelachtige locatie van Lissabon zorgt op bijna elke straathoek voor fijne panorama's. Zoek daarom eerst de typische *miradouros* op, terrassen (al dan niet bij kerken) die paradijsjes zijn voor fotografen.

HEMELSE PASTÉIS DE NATA 6

Een citytrip of verblijf in Lissabon is niet compleet zonder dit beroemde puddinggebakje een keer te hebben geproefd, vers uit de oven en dan bestrooid met een snuffje kaneel.

7 SPECTACULAIR SINTRA

Maak een relaxt treinritje de stad uit om de excentriek paleizen, weelderige tuinen en oogstrelende beboste ligging van werelderfgoed Sintra te verkennen (blz. 152).

9 BIJZONDERE MUSEA

Lissabon heeft volop ongewone musea. Fans van ouderwetse koetsen kunnen naar het Museu Nacional dos Coches (blz. 119), en het Museu Nacional do Azulejo is gewijd aan tegels en keramiek (blz. 136).

8 BRUISEND UITGAANSLEVEN

's Avonds komen de uitgaansbuurtens plots tot leven, met cafés en restaurants die de deuren opengooien en uitlopen over straat. In de Bairro Alto (blz. 92) en aan Cais do Sodré is het meest gaande.

10 ETEN VOOR IEDEREEN

De stad zorgt goed voor zijn gasten, met keuzes uiteenlopend van goedkoop en lekker traditioneel tot een bloeiende foodie-scene (blz. 32). Neem in ieder geval een flinke trek mee!

11 RITJES IN EEN OUDERWETSE TRAM

Met de ouderwetse tram 28 kunt u op een charmante manier de pareltjes van Lissabon bekijken, terwijl hij door de stad meandert, heuvels op boemelt en via zulke smalle straten rijdt dat de muren bijna geschampd worden.

12 GEBOUWEN IN BIJNA ALLE KLEUREN

Lissabon puilt uit van de kleurrijke straatbeelden, of het nou gaat om gevels met een traditioneel azulejo-patroon, in felle pastelintinten geverfde huizen of om muren vol grappige graffiti.

EN VERDER...

2

São Roque

M6 **Largo Trindade Coelho** **758** **Di-zo 10.00-18.00 uur** **Feestdagen** **museusaoroque.scml.pt**

Achter de sobere façade van de São Roque schuilt een weelderig interieur. Deze kerk werd aan het eind van de 16de eeuw gesticht door de Jezuïetenorde, toen op het toppunt van zijn macht. In 1742 bestelde de kwistige koning João V een kapel gewijd aan Johannes de Doper van de Italiaanse architecten Luigi Vanvitelli en Nicola Salvi. De in Rome gebouwde kapel werd verfraaid met edelstenen als lapis lazuli, goud, zilver, kostbaar marmer en mozaïeken en kreeg in de Sant'Antonio dei Portoghesi, de Portugese kerk in Rome, de zegen van de paus. Daarna werd hij afgebroken en op drie schepen naar Lissabon verstuurd. De oudste tegels in de kerk zijn die in de derde kapel rechts, uit de 16de eeuw en gewijd aan St Rochus, beschermer tegen de pest. Ook mar-

kant zijn de geschilderde scènes van het *Laatste Oordeel* op het plafond van de kerk.

3

Igreja do Carmo

M6 **Largo do Carmo** **758** **28** **Baixa-Chiado** **Ma-za 10.00-18.00 (mei-okt. 19.00) uur** **1 jan., 1 mei, 25 dec.** **museuarqueologico.docarmo.pt**

De gotische resten van deze karmelietenkerk op een heuvel boven de Baixa herinneren aan de grote aardbeving van 1755. De kerk stortte in terwijl de mis bezig was, waarbij tonnen steen op de kerkgangers beneden vielen en velen omkwamen. De Igreja do Carmo, gesticht aan het eind van

↓ De São Roque van binnen, een vroege jezuïetenkerk in Lissabon

Weetje

Fernando Pessoa schreef onder verschillende pseudoniemen, die hij 'heteroniemen' noemde.

de 14de eeuw door Nuno Álvares Pereira, de commandant die karmeliet werd, was oit de grootste van Lissabon. Vandaag herbergen het kerk-schip en het koor, waarvan het dak de aardbeving wel doorstond, Museu do Carmo. In de kleine, eclectische museum-collectie ziet u onder andere sarcophagen, stenen beelden, keramiek en mozaïeken. Enkele oudere vondsten zijn een stuk van een Visigotische zuil en een Romeinse graftombe met reliëfs van de Muzen. Ook zijn er vondsten uit Mexico en Zuid-Amerika te zien, zoals oeroude mummies.

4

Chiado

M7 **758** **28** **Baixa-Chiado**

In deze wijk zijn beelden van Portugese literaire figuren te vinden. De bronzen Fernando Pessoa, de grote Portugese dichter en literair criticus

↑ Bronzen beeld van de dichter Fernando Pessoa voor café A Brasileira

(1888–1935), die aan een tafeltje bij A Brasileira (*blz. 107*) zit, is gemaakt door L. Henriques. Dit café was vanaf de jaren 1920 lang een trefpunt van intellectuelen in Lissabon. De Rua Garrett, die van Largo do Chiado afdaalt naar de Baixa, is genoemd naar de schrijver en dichter João Almeida Garrett (1799–1854) en staat bekend om de goede cafés en winkels. De in 1988 door brand verwoeste wijk Chiado is nu teruggebracht naar zijn vroegere elegantie.

5

Teatro Nacional de São Carlos

M7 **Rua Serpa Pinto 9** **758** **28** **Baixa Chiado** **tnsc.pt**

Het Teatro de São Carlos werd gebouwd in 1792–1795 door

DRINKEN

Pavilhão Chinês

Deze maffe bar zit tot de nok toe vol met bizarre verzamelstukken, van poppen tot modelvliegtuigjes, en biedt daarnaast een selectie sterke cocktails.

L6 **Rua Dom Pedro V 89** **213 424 729**

Cinco Lounge

Deze mooie, bijzonder chique bar, die cocktails in Lissabon hip zou hebben gemaakt, biedt ruim 100 soorten, van klassiek tot enigszins experimenteel.

L6 **Rua Ruben A Leitão 17a** **cincolounge.com**

Portas Largas

Gezellig-drukke, traditionele taveerne met livemuziek en betaalbare drankjes, waar het feestgedruis zich tot op straat voortzet.

M6 **Rua da Atalaia 103-105** **211 945 305**

de architect José da Costa e Silva ter vervanging van een in 1755 door de aardbeving verwoest operahuus. Geïnspireerd op Italiaanse theaters als La Scala in Milaan kreeg het pand een harmonieuze gele façade en een mooi rococo-interieur. Het Portugese operaseizoen loopt van september tot juni, maar in andere tijden van het jaar komen hier ook balletten en concerten op de planken. Het Teatro de São Carlos is tevens de thuisbasis van het beroemde Orquestra Sinfónica Portuguesa (Symfonie-orkest van Portugal).

CAPITOOLTIP Snuffe Afrika in Lissabon

U kunt sporen van Afrikaanse geschiedenis ontdekken op een wandeltocht (www.africanlisbontour.com) met Naki Gaglo, die de koloniale geschiedenis van Portugal en de slavenhandel blootlegt. De toer gaat langs talloze beelden en locaties in Bairro Alto en Estrela met een link naar de lokale Afrikaanse gemeenschap, en eindigt met een maaltijd.

FOTOGENIEK
Manuelijns
design

De kloostergang rond een binnenplaats vormt een oase van rust. De ranke zuilen en gewelfde gangen met steenwerk zijn perfect om uw camera op te richten.

Buiten het centrum

↑ De gang van het originele klooster is bedekt met 17de-eeuwse tegels in een terugkerend patroon

2

MUSEU NACIONAL DO AZULEJO

Rua da Madre de Deus 4 📞 718, 728, 742, 759, 794 🕒 Di-zo 10.00-13.00, 14.00-18.00 uur 🗓 Ma, feestdagen 🌐 museudoazulejo.pt

Het Nationaal Tegelmuseum, gehuisvest in een prachtig 16de-eeuws klooster, biedt een ongeëvenaarde collectie van deze typisch Portugese kunstvorm, met vooral veel blauw-witte tegels – *azulejos* – vanaf de 15de eeuw tot nu.

In 1509 stichtte Dona Leonor, weduwe van koning João II, het klooster Convento da Madre de Deus, dat in manuelstijl werd gebouwd. Bij restauraties van de kerk onder João III en João V werden een simpel renaissance-ontwerp en opvallende barokke decoraties toegevoegd. In de kloostergangen is nu dit tegelmuseum ondergebracht, waar met allerlei tegeltaleaus en losse tegels de ontwikkeling van het tegelbakken wordt belicht, van de Moorse oorsprong tot de actuele Portugese kunstvorm. In het café-restaurant is de wand bekleed met blauw-witte 19de-eeuwse tableaus van vissen en wild.

Weetje

Het woord *azulejo* stamt van het Arabisch voor 'gepolijst steentje' of van het Spaans voor 'blauw', *azul*.

1 Het manuelijnse kerkportaal is gerecreëerd op basis van een 16de-eeuws doek.

2 De 16de-eeuwse kloosterkerk Madre de Deus kreeg onder João V een verguld barok interieur; het rococo-altaarstuk kwam pas na de aardbeving van 1755.

3 Op de bovenetage is op een blauw-wit 18de-eeuws tegeltaleau te zien hoe Lissabon er voor de ramp uitzag.

7

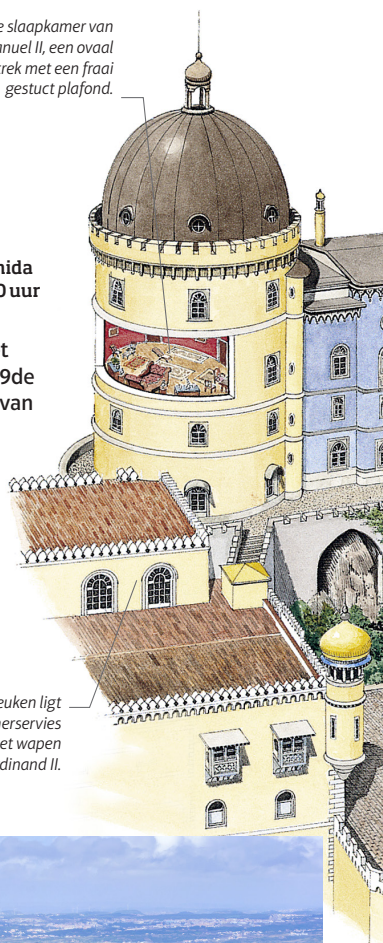
PALÁCIO NACIONAL DA PENA

📍 Estrada da Pena, 5 km Z van Sintra 📞 434 van Avenida Dr Miguel Bombarda, Sintra 🕒 Paleis: dag. 9.30-18.30 uur (reserveer online) 🌐 parquesdesintra.pt

Op de hoogste piek in de Serra de Sintra prijkt het Palácio da Pena. Dit felgele en rode paleis, in de 19de eeuw gebouwd voor de kunstzinnige echtgenoot van Maria II, Ferdinand van Saksen-Coburg-Gotha, vormt een medley aan bouwstijlen.

De felgele en rode paleisgebouwen staan op het fundament van een 15de-eeuws hiëronymietenklooster. Ferdinand II benoemde de Duitse baron von Eschwege tot architect van zijn mooiste zomerpaleis, dat uitpilde van de exotische curiosas en dat hij liet omringen door een weelderig park (blz. 153). Het in 1840 gestarte, exorbitante project zou 45 jaar duren, even lang als de prins leefde. Na de proclamatie van de Republiek in 1910 veranderde het in een museum, waar de zalen er nog precies zo uitzien als toen de koninklijke familie hier woonde.

De slaapkamer van Manuel II, een ovaal vertrek met een fraai gestuct plafond.

In de keuken ligt een dinerservies met het wapen van Ferdinand II.

1

2

3

1 Het felbeschilderde paleis bezet een heuveltop en is Werelderfgoed.

2 Fijne schilderijen bedekken het plafond en de wanden in de lieflijke Sala Árabe.

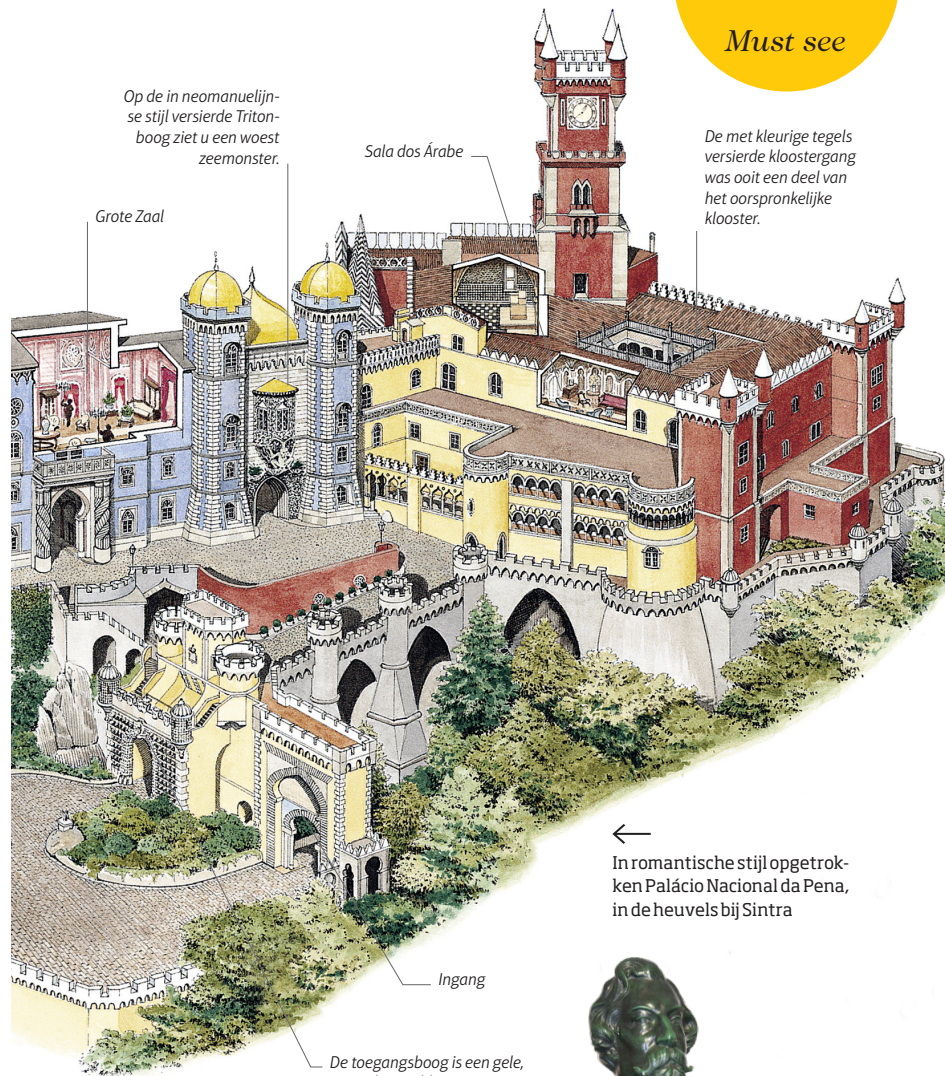
3 De buitenkant omvat complexe decoraties zoals dit zeemonster, zwaar geïnspireerd door de romantiek.

Op de in neomanuelijnse stijl versierde Tritonboog ziet u een woest zeemonster.

Grote Zaal

Sala dos Árabe

De met kleurige tegels versierde kloostergang was ooit een deel van het oorspronkelijke klooster.

Ingang

De toegangsboog is een gele, van gekanteelde torentjes voorziene onderdoorgang.

In romantische stijl opgetrokken Palácio Nacional da Pena, in de heuvels bij Sintra

FERNANDO II, PRINS-GEMAAL

De als een Duitse prins geboren Ferdinand stond in Portugal bekend als Dom Fernando II de 'Kunstzinnige'. Net als zijn neef prins Albert, die met koningin Victoria trouwde, was hij dol op kunst, natuur en de nieuwste uitvindingen. Zelf was hij aquarellist. Ferdinand omarmde zijn nieuwe vaderland en wijdde zijn leven aan het bevorderen van kunst. In 1869, zestien jaar na de dood van Maria II, trouwde Ferdinand zijn maitresse, de gravin van Edla, die operazangeres was. Zijn langgekoesterde wens om het imposante Pena-paleis te voltooiën ging pas in vervulling in 1885, het jaar van zijn dood.

